

УДК 332.1:368.5

Рябенко Г.М., к.е.н., доцент

Бузник О.В.

Миколаївський національний аграрний університет

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті досліджено стан ринку агрострахування України, проаналізовано страхування сільськогосподарських культур у динаміці та за регіонами України, розглянуто діяльність страхових компаній з аграріями. Визначено основні проблеми ринку агрострахування України та запропоновано шляхи його подальшого удосконалення та розвитку.

Ключові слова: страхування, аграрне страхування, сільськогосподарський ризик, страхова компанія.

Riabenko G., Buznyk O.

THE CURRENT STATE OF THE AGRICULTURAL INSURANCE MARKET IN UKRAINE

This article explores the state of agricultural insurance market of Ukraine, analyzed crop insurance in the dynamics and the regions of Ukraine, reviewed the activities of insurance companies with farmers. The main problems of agricultural insurance market of Ukraine and the ways of its further improvement and development.

Keywords: insurance, agricultural insurance, agricultural risk, insurance company.

Рябенко Г.М., Бузник О.В.

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РЫНКА АГРОСТРАХОВАНИЯ УКРАИНЕ

В статье исследовано состояние рынка агрострахования Украины, проанализировано страхование сельскохозяйственных культур в динамике и по регионам Украины, рассмотрена деятельность страховых компаний с аграриями. Определены основные проблемы рынка агрострахования Украины и предложены пути его дальнейшего совершенствования и развития.

Ключевые слова: страхование, аграрное страхование, сельскохозяйственный риск, страховая компания.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У реформуванні аграрного сектора економіки України важливе значення має розвиток страхування сільськогосподарських ризиків, адже сільське господарство традиційно є ризиковою сферою діяльності, що в першу чергу пов'язано із непередбачуваністю природних умов та мінливістю обсягів збору врожаїв. Аграрне страхування, як один із найбільш ефективних способів управління ризиками, надає змогу вигідно поєднувати інтереси учасників ринку аграрного страхування та держави, як сторони, першочерговим завданням якої є забезпечення стабільного економічного зростання, добробуту громадян та їх соціального захисту.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Висвітлення проблем агрострахування знаходить своє відображення у працях таких вітчизняних учених як О.О. Альшанова, О.В. Сахно та ін. Але дане питання постійно залишається відкритим, тому потребує подальших досліджень.

Цілі статті. Досягнення продовольчої незалежності країни можливе лише за стабільного функціонування сільськогосподарських підприємств, що можливе через зменшення ризиків їх діяльності, а саме агрострахування. Метою статті є дослідження оцінки сучасного стану ринку агрострахування України та можливості його подальшого

удосконалення та розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Головною метою страхування в аграрному секторі економіки є стабілізація виробництва шляхом відшкодування втрат внаслідок несприятливих подій, настання яких не можна передбачити у часі та просторі. Страхувальний захист сільськогосподарського виробництва є оптимальним способом забезпечення безперервності, збалансованості і стабільності розвитку аграрного ринку та одним із ефективних методів повернення збитків в аграрному секторі. Основна мета страхування сільськогосподарських ризиків – це часткова чи повна компенсація суб'єкту господарювання втрат через несприятливі, в основному, природні явища. Об'єктивна економічна необхідність використання страхування в сільському господарстві пояснюється недостатніми можливостями держави і ринку забезпечити широку маневреність фінансовими ресурсами господарюючих суб'єктів.

На кінець 2013 року структура ринку агрострахування розподілилася таким чином: 84% ринку України займають компанії-члени аграрного Страхового Пулу (Домінанта, Страхові Гарантії, Брокбізнес Страхування, Українська Аграрно-Страхова Компанія (УАСК)) та 16% ринку України зайняли компанії які розвивають добровільне та банківське агрострахування (ІНГО Україна, АСКА, ПЗУ Україна, Оранта, Оранта-Січ, Провідна).

Нами проведений аналіз кількості укладених договорів по страхуванню сільськогосподарських культур (табл.1). Проведене дослідження кількості укладених договорів дає змогу зробити висновок, що за період 2011-2013 років спостерігається тенденція до зменшення кількості укладених договорів, що свідчить про нестабільність ринку агрострахування в Україні.

Таблиця 1

Динаміка кількості укладених договорів страхування в розрізі регіонів України за період 2011-2013 андеррайтингових років

Роки	Регіон України					Разом по Україні
	Південь	Північ	Захід	Схід	Центр	
2011	502	443	450	241	1074	2710
2012	234	342	241	218	901	1936
2013	227	337	317	151	690	1722

Джерело: розраховано за даними [2, 3, 4]

Дослідивши детально динаміку укладання договорів страхування в розрізі регіонів України, у 2013 році ми спостерігаємо стрімке та стабільне зменшення кількості договорів агрострахування за всіма регіонами України, окрім Заходу України, де у 2013 році порівняно з 2012 роком кількість договорів страхування сільськогосподарських культур збільшилася на 31,5%.

Нами проведений аналіз діяльності страхових компаній з аграріями (рис.1). Кількість договорів страхування, укладених із сільськогосподарськими товаровиробниками склала 1722 договори. Лідируючі позиції по кількості договорів агрострахування займає страхова «Домінанта» – 344 договори. Друге місце займає страхова компанія «УАСК», яка уклала 289 договорів страхування сільськогосподарських культур. Третє місце посідає страхова компанія «ІНГО Україна» - з 237 заключеними договорами страхування. Найменшу кількість договорів страхування було укладено аграріями із страховою компанією «Оранта» – 31 договір страхування.

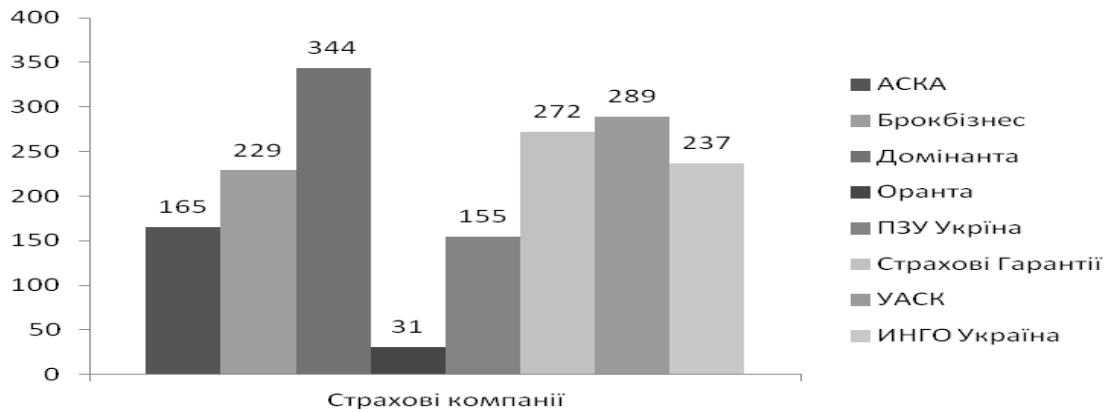

Рис. 1. Кількість договорів укладених з аграріями у 2013 році в розрізі страхових компаній

Джерело: побудовано з використанням [2, 3, 4]

Основними передумовами лідерства зазначених страхових компаній є наявність розвинутої мережі офісів у регіонах, впровадження довгострокових програм агрострахування і цілеспрямована робота з окремими категоріями виробників сільськогосподарської продукції. Аграрії бажають страхувати основні стратегічні озимі культури – пшеницю, рапс і ячмінь. Найчастіше при виборі страхового продукту аграрії зупиняються на страхуванні посівів озимих культур від повної загибелі і часткової або повної загибелі. Страхування озимих культур на весь цикл виробництва поки що не користується попитом, хоча можливо, що і самі страхові компанії обережно ставляться до цього складного і комплексного страхового продукту.

Досліджуючи динаміку кількості укладених договорів за регіонами виявлено, що найбільше договорів за досліджуваний період укладено в Центрі України, що у першу чергу пов'язано з переважною більшістю площ сільськогосподарських культур. У Центрі України у 2012 році було укладено майже половину усіх договорів агрострахування по Україні — 46,5% (рис. 2).

У 2013 році кількість укладених договорів у Центрі України склала 40,1 % від загальної кількості по Україні, на Півночі – 19,6 %, на Заході – 18,4 %, на Півдні – 13,2%, на Сході – 8,8 %.

Сучасний стан системи сільськогосподарського страхування в Україні диктує потребу у формуванні системного підходу до його розбудови і передбачає визначення і законодавче оформлення взаємодії трьох головних учасників аграрного страхування – сільгосптоваровиробників, страхових компаній і держави. Це надасть можливість ефективно використовувати державні кошти на здешевлення вартості страхових премій і стабілізувати сільськогосподарське виробництво.

Основними заходами такого рішення є: поновлення державної програми субсидування страхових премій і збільшення її обсягів; при розподілі коштів враховувати не лише обсяги посівних площ, а й попит на страхові послуги, що залежить від рівня ризикованості в регіонах; на урядовому рівні визначити довгострокову політику держави щодо розвитку аграрного страхування; надати можливість всім страховим компаніям, які мають відповідні ліцензії на рівних умовах стати учасниками Всеукраїнського страхового пулу.

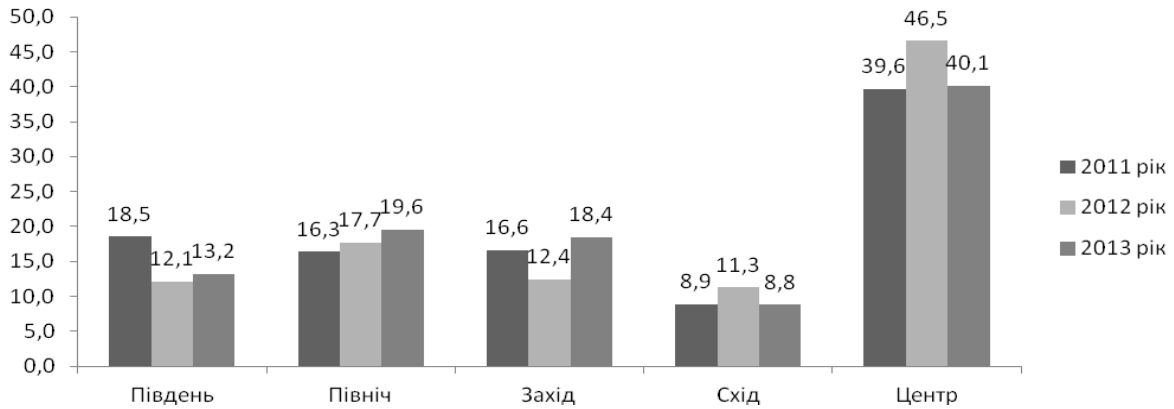

Рис. 2. Регіональний розріз кількості укладених договорів до загальноукраїнської кількості, %

Джерело: побудовано з використанням [2, 3, 4]

Така практика є у країнах заходу і приносить позитивні результати. За допомогою ринкової організації держава буде мати можливість контролювати механізм страхування в аграрному секторі, своєчасно і ефективно впливати на всі діючі процеси.

Висновки. Сучасний стан розвитку системи аграрного страхування диктує потребу у формуванні системного підходу до його розбудови. Системний підхід передбачає визначення та законодавче оформлення форм взаємодії трьох головних учасників аграрного страхування – сільськогосподарських виробників, страхових компаній та уряду. Виходячи з інтересів та можливостей учасників системи, центральна роль у ній має належати уряду, який, реалізуючи державну політику підтримки аграрного страхування, забезпечує узгодження інтересів інших учасників системи та консолідацію їх зусиль, спрямовуючи їх на досягнення основної мети розвитку системи.

Список використаних джерел:

1. Альшанова О.О. Страхування в управлінні ризиками вирощування сільськогосподарських культур / О.О. Альшанова // Економіка АПК.— 2010.— №10.— С.86-91.
2. Рынок аграрного страхования Украины в 2011 году: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agroinsurance.com>.
3. Рынок аграрного страхования Украины в 2012 году: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agroinsurance.com>.
4. Рынок аграрного страхования Украины в 2013 году: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://agroinsurance.com>.
5. Сахно О.В. Агрострахування як інструмент управління ризиками в агропромисловому комплексі України / О.В. Сахно // Агросвіт.— 2010.— №10.— С.12-13.